

●●●●●

Με τις αστυνομικές ιστορίες του, που εκτυλίσσονται λίγα χιλιόμετρα μακριά από τον Λευκό Οίκο, καταπολεμά τις φυλετικές και ταξικές ανισότητες, την κοινωνική βία και τον ρατσισμό, τη μυωπία τού νόμου και τις πλάνες της κοινής γνώμης που κρύβονται πίσω από την καλογυαλισμένη αμερικανική βιτρίνα. Εγγονός Ελλήνων μεταναστών, ο Τζορτζ Πελεκάνος, που αναμένεται στην Αθήνα, είναι συγγραφέας-σταρ στις ΗΠΑ αλλά εξακολουθεί να παρακολουθεί την πραγματικότητα από τα κάτω προς τα πάνω

«Το μόνο που θέλω είναι»

► Της ΜΙΚΕΛΛΑΣ ΧΑΡΤΟΥΛΑΡΗ

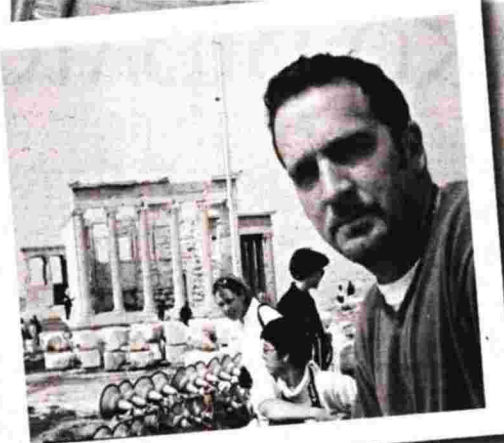
«Ήταν η πιο καθοριστική εμπειρία στη ζωή μου»

Ο Μάρτιν Λούθερ Κινγκ ξεκινούσε την καμπάνια του «για τους φτωχούς», κι έβγαζε λόγο στη λεωφόρο Τζόρτζια της Ουάσινγκτον. Ο 11χρονος Τζορτζ Πελεκάνος άκουγε τη χαρακτηριστική φωνή του, και έβλεπε συγκινημένα πλήθη να περνούν μπροστά από το φαγάδικο του πατέρα του στο κέντρο της πρωτεύουσας, για να φτάσουν στη συγκέντρωση. Τέσσερις ημέρες αργότερα, ο 39χρονος μαύρος ηγέτης του αγώνα για τα πολιτικά δικαιώματα έμελλε να δολοφονηθεί στο Μέμφις. Οι ταραχές που ξέσπασαν στις ΗΠΑ ήταν πρωτοφανείς. Το κύμα οργής, οι πυρκαγιές, οι διαδηλωτές που άφησαν άθικτο το μαγαζί του πατέρα του επειδή έβλεπαν τους Έλληνες μετανάστες «στην ίδια βάρκα με τους περιθωριοποιημένους μαύρους», όλα αυτά σημάδεψαν ανεξίτηλα τον κατοπινό συγγραφέα.

Εκείνες οι μέρες αποτυπώθηκαν το 2004, στο μυθιστόρημά του *Hard Revolution* (Φλεγόμενη πόλη, Οξύ 2006). Ωστόσο προχθές, ταραγμένος από την ατιμωρησία τού φονιά αστυνομικού στο Φέργκιουσον, υπογράμμισε στην «Εφ. Συν.»: «Έχω την εντύπωση ότι στα βιβλία μου πάντα έγραφα με τον ένα ή με τον άλλο τρόπο για τον φυλετικό διαχωρισμό και τις συνέπειές του, που είχα δει τότε, το 1968».

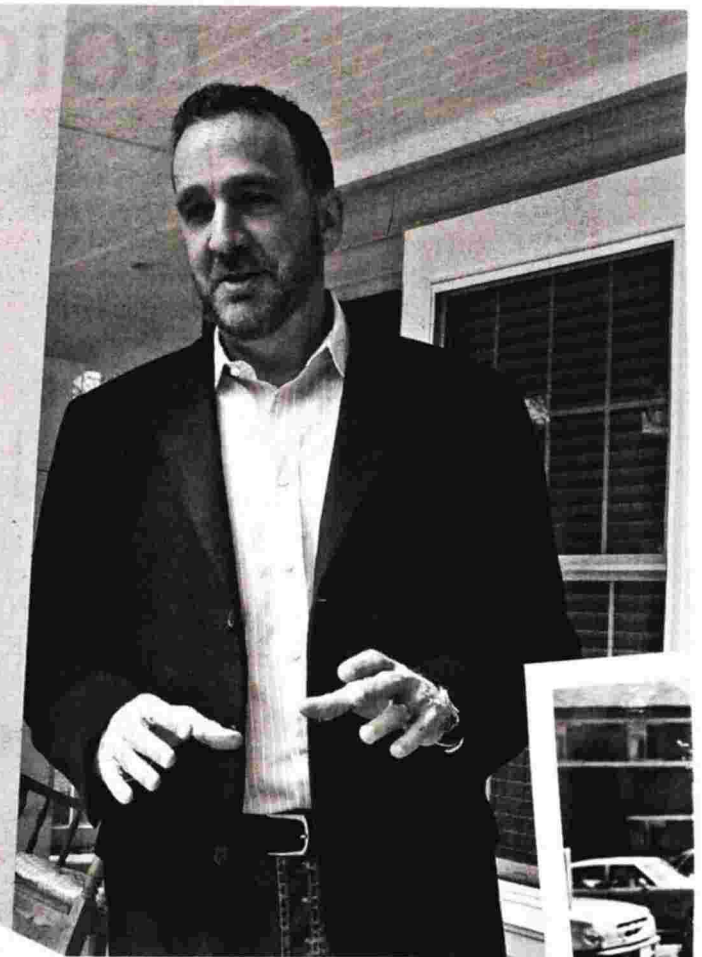
Από τους ουσιαστικότερους ανατόμους της αμερικανικής κοινωνίας, ο ελληνικής καταγωγής Τζορτζ Πελεκάνος θα κάνει την πρώτη μεγάλη εμφάνισή του στην Αθήνα την Πέμπτη (4/12), καλεσμένος στη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών, όπου θα συζητήσει με τη Μαριλένα Αστραπέλλου. Τις ίδιες ημέρες θα κυκλοφορήσει και το καινούργιο του μυθιστόρημα, το χορταστικό *Δίδυμο* (Πατάκης, μτφρ. Αντώνης Καλοκύρης). Πρωταγωνιστής εδώ, όπως και στην *Προμήθεια* (Πατάκης), ο 30χρονος Ελληνοαμερικανός Σπίρο Λούκας: ένας βετεράνος του πολέμου στο Ιράκ που συνεργάζεται με ένα δικηγορικό γραφείο σαν λαγωνικό για επικίνδυνες έρευνες. Ομως πάντα προσπαθεί να «διορθώσει», έστω με γροθιές ή και με όπλα, τις δυσλειτουργίες του κράτους δικαίου, την αμέλεια ή τις αστοχίες των δικτικών μηχανισμών, τις κοινωνικές ανισότητες απέναντι στον Νόμο, δίνοντας έτσι λύση σε κοινωνικά αδιέξοδα.

Συγγραφέας δημοφιλής και ευρύτατα αναγνωρισμένος στις ΗΠΑ, που έχει κερδίσει και τον έπαινο της υψηλής Κριτικής με τα μυθιστορήματά αλλά και με τα σενάρια του για σοφιστικές τηλεοπτικές σειρές αστυνομικών ιστοριών (*Wire*, *Treme* κ.ά.), ο Πελεκάνος ξεχωρίζει διότι περισσότερο από τη σύλληψη των ενόχων τον ενδιαφέρουν τα αίτια του εγκλήματος, η εξερεύνησή τους και η θεραπεία τους, που είναι πάντα και ζήτημα πολιτικής βούλησης.

Από παιδιότερη επίσκεψή του στην Ελλάδα

ΦΩΤ. ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΡΔΕΛΑΣ

Οι Αμερικανοί πολιτικοί έχουν μπει στο τσεπάκι των δισεκατομμυριούχων

• Από τα 35 σας, και το *A firing offense* (1992), διάλεξα ως πρωταγωνιστή στα πρώτα μυθιστορήματά σας τον Νικ Στέφανος, έναν Ελληνοαμερικανό ιδιωτικό ντετέκτιβ και μπάρμαν, που είναι σχεδόν αλκοολικός. Σήμερα, και αφού χρησιμοποιήσατε αρκετά συχνά Αφροαμερικανούς

πρωταγωνιστές, έχετε διαλέξει τον Σπίρο Λούκας, έναν πρωταγωνιστή πάλι Ελληνοαμερικανό, αυτή τη φορά υιοθετημένο, ο οποίος κληρονομεί από τον πατέρα του ένα κληρονομήματα που είναι σχεδόν πολεμοχαρές. Γιατί επιστρέψατε στους Ελληνοαμερικανούς πρωταγωνιστές και γιατί ο Λούκας δεν έχει κανένα ίχνος από την ευ-

θραυστότητα του Στέφανος; Αραγε αυτό καθρεφτίζει τις αλλαγές στην αμερικανική κοινωνία μετά την 11/9;

Ο Λούκας εκπαιδεύτηκε να σκοτώνει. Σε έναν πόλεμο δεν περιμένει κανείς από τους στρατιώτες να είναι ειρηνοποιοί. Είναι η δουλειά τους να σκοτώνουν τον εχθρό και να προστατεύουν τους συ-

ντρόφους τους στρατιώτες τους πεζοναύτες. Τι συμβαίνει όμως, όταν επιστρέφουν πατρίδα; Καλούνται να σουν αυτόν τον διακόπτη να μετατραπούν σε φιλειρκούς και νομοταγείς πολ. Ορισμένοι τα καταφέρνουν αυτή τη μετάβαση, άλλοι όμως ξέρουμε, δεν τα καταφέρνουν. Ο Λούκας υποφέρει

• Στα 17 σας κρατούσατε ένα όπλο και παραλίγο να σκοτώσετε ένα φίλο σας. Αραγε αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο δείχνετε τόσο κατανόηση για τους ανήλικους παραβάτες ή και εγκληματίες, και πάντα στα μυθιστορήματά σας τους δίνετε μια δεύτερη ευκαιρία; Τι νομίζετε πως έχουν ανάγκη οι νέοι από εμάς;

Έχουν ανάγκη την υπομονή μας. Τα αγόρια ειδικότερα, τα πιάνει μια τρέλα στην εφηβεία τους. Τα μυαλά τους είναι αλλιώς καλωδιωμένα. Πιστεύω, λοιπόν, πως πρέπει να τους δίνονται και δεύτερες και τρίτες ευκαιρίες. Γι' αυτό κάνω σεμινάρια ανάγνωσης σε φυλακές ανηλίκων. Και πάντα λέω σε όσους βρίσκονται υπό κράτηση: «η ζωή είναι μεγάλη, δεν τελειώνει εδώ».

• Σε αρκετά μυθιστορήματά σας υπαινίσσεστε ότι συχνά οι υπηρέτες του Νόμου και της Δικαι-

Κάποιοι άνθρωποι μετράν

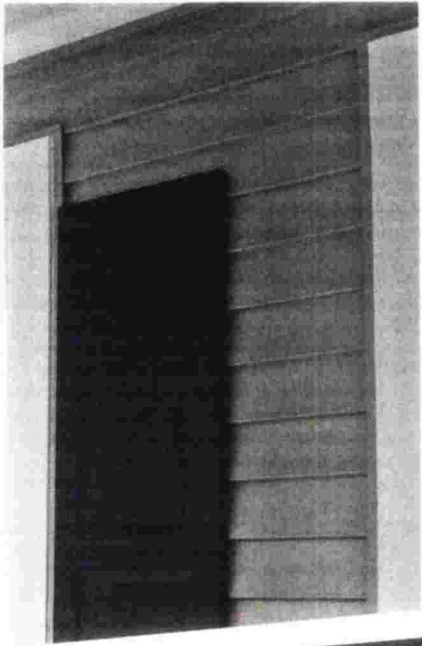
οσύνης έχουν εγκληματική συμπεριφορά, ότι γίνονται το «δίδυμο» των «κακών». Ποιοι είναι οι «Καλοί» και ποιοι οι «Κακοί» στις μέρες μας;

Εγώ βλέπω δύο κοινωνίες. Συλλαμβάνουν ένα φτωχό παιδί με μια κατηγορία που έχει να κάνει με ναρκωτικά. Ας πούμε ότι κάποιος με τον οποίο ήταν μαζί είχε ένα όπλο, πράγμα που σημαίνει ότι αυτομάτως θα πάρει πέντε χρόνια φυλακή εάν καταδικαστεί. Δεν έχει χρήματα για έναν καλό δικηγόρο, του παρέχεται δωρεάν ένας δημόσιος συνήγορος υπεράσπισης, πηγαίνει στο δικαστήριο, η έδρα βλέπει ένα παιδί ανίκανο να εκφραστεί καλά, ίσως και να μην είναι ντυμένο όπως πρέπει, να τα τα πέντε χρονάκια από τον δικαστή. Εστω τώρα ότι ένα εύπορο παιδί

βρίσκεται στην ίδια κατηγορία, είναι λευκός του είναι μαζί του και παύσει να αναστολή. Α του ενός καταστρέφεται ευκαιρία. Η άλλη διακρίνεται με του έχουν κλέψει δισεκατομμυρια ή εκατομμύρια ούτε μια μέρα στην φυλακή της Δικαιοσύνης!

• Πώς σχολιάζει εκεί βάλει φωτισθεί καν σε δίκι

«Ναι μια τίμια ζωή»

Η μαμά του με υιοθετημένα παιδιά

Λούκας» είναι πριν απ' όλα ένα διήγημα που είχα γράψει πολύ παλιότερα με τίτλο «Chosen». Εκεί υπάρχει ένα ζευγάρι Ελληνοαμερικανών που υιοθετεί παιδιά από διαφορετικές φυλές. Οι γιοι δεν είναι Έλληνες -δύο ανάμεσά τους είναι Αφροαμερικανοί και ένας, ο Σπίρο, είναι λευκός- ωστόσο έχουν αγαλιάσει την ελληνοαμερικανική κουλτούρα. Συμβαίνει δηλαδή ό,τι και με την οικογένεια που δημιουργήσαμε με τη γυναίκα μου. Τα αγόρια μας είναι μαύρα και η κόρη μας ισπανικής καταγωγής από τη Γουατεμάλα. Ανατράφηκαν στην εκκλησία της περιοχής μας. Θεώρησα με άλλα λόγια πως θα είχε ενδιαφέρον να εξερευνήσω έναν νέο τύπο οικογενειακής δυναμικής.

• **Η τραγική ιστορία των Αμερικανών στρατιωτών που, επιστρέφοντας από το Ιράκ και το Αφγανιστάν, αδυνατούν να επανενταχθούν στην καθημερινότητα και φτάνουν σε απόπειρες αυτοκτονίας, τρέχει πράγματι παράλληλα με τη βασική αφήγηση στο Δίδυμο... Όμως, καμιά φορά, έχει κανείς την αίσθηση ότι αυτός ο άγριος κόσμος είναι μια ωρολογιακή βόμβα έτοιμη να εκραγεί στην καρδιά της κοινωνίας. Κάτι σάπιο υπάρχει στην αμερικανική δημοκρατία...**

Αν διαβάσει κανείς ανάμεσα στις γραμμές, θα αντιληφθεί ότι δεν βρίσκονται όλοι οι βετεράνοι σε άσχημη φάση. Πολλοί

ανάμεσά τους έχουν προσαρμοστεί, και πάντως όλοι, άντρες και γυναίκες, επιθυμούν να τους αντιμετωπίσουν ως ενήλικους. Αυτό σημαίνει ότι θέλουν να τους δοθούν ευκαιρίες και ζητούν δουλειές με νόημα. Δεν αποψη τους έχουμε απογοητεύσει. Τους διαψεύσαμε. Το ποσοστό της ανεργίας είναι πολύ υψηλότερο στους βετεράνους απ' ό,τι στους μη βετεράνους. Ποτέ, ωστόσο, δεν θα έλεγα ότι οι βετεράνοι είναι μια ωρολογιακή βόμβα. Εκείνο που έχει σπάσει στις ΗΠΑ, εκείνο που έχει διαρραγεί, είναι η πολιτική διαδικασία, εφόσον οι πολιτικοί έχουν μπει στο τσεπάκι των δισεκατομμυριούχων και των ομάδων ειδικών συμφερόντων. Εδώ είναι το αδιέξοδο.

• **«Η φτώχεια είναι βία» γράφατε, νομίζω στον Κηπουρό της νύχτας (Πατάκης). Πώς σχολιάζετε την εισβολή αυτής της βίας στην αμερικανική κανονικότητα;**

Εχουμε κάνει πρόοδο. Μια σημαντική εξέλιξη είναι ότι οι Αμερικανοί έκαναν μια ώριμη στροφή σχετικά με το ζήτημα του πολέμου κατά των ναρκωτικών, ο οποίος κατά βάση θίγει το υπο-προλεταριάτο. Με άλλα λόγια, όσο η μαριχουάνα είναι παράνομη και το εμπόριό της γίνεται κρυφά και λαθραία, είναι επόμενο πως αυτή η κατάσταση θα γεννά βία, όπως και το εμπόριο του οινοπνεύματος είχε βίαιες συνέπειες στα χρόνια της Ποτοπαγόρευσης. Μην ξεχνάμε ότι η πλειονότητα των ανθρώπων που κλείνονται στις φυλακές είναι μειονότι-

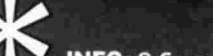
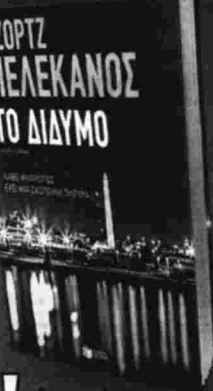
τες που πουζουριάζονται με βάση ήπιες κατηγορίες που αφορούν ναρκωτικά. Ο πολυδιαφημισμένος «πόλεμος κατά των ναρκωτικών» είχε πολιτικά κίνητρα και κατέστρεψε ζωές, κατέστρεψε οικογένειες και ολόκληρες γειτονιές. Σήμερα η μαριχουάνα αποποινικοποιείται ή νομιμοποιείται σε ολόκληρη τη χώρα. Στην Πολιτεία της Ουάσινγκτον η κατοχή χόρτου για προσωπική χρήση είναι πλέον νόμιμη. Αρα συμβαίνουν και καλά πράγματα. Από εκεί και πέρα, εγώ θα ήθελα να δω την κυβέρνηση να δημιουργεί περισσότερες θέσεις εργασίας, όπως έκανε ο Φ. Ντ. Ρούσβελτ το 1933, κατά τη διάρκεια της Μεγάλης Ύφεσης, με το πρόγραμμα ανοικοδόμησης WPA (Public Works Administration) που έδωσε στους άνεργους τη δυνατότητα να δουλέψουν στις δημόσιες υποδομές. Ο κόσμος θέλει να εργαστεί!

• **«Να αναρωτιέσαι πάντα τι άνθρωπος θέλεις να είσαι». Αυτή είναι η συμβουλή που δίνει στον Σπίρο Λούκας ο θετός πατέρας του. Εσείς, Τζορτζ, τι άνθρωπος θέλετε να είστε;**

Υπάρχει μια ατάκα στην τηλεσειρά «Ride the High Country» («Ο εκδικητής της ερήμου») του Σαμ Πέκινπα: «Το μόνο που θέλω είναι να μπω στο σπίτι μου δικαιωμένος». Κάτι που σημαίνει ότι όταν όλα θα έχουν ειπωθεί και όλα θα έχουν γίνει, ελπίζω να έχω ζήσει μια τίμια ζωή. Και δεν μπορείς να κάνεις τίποτα άλλο γι' αυτό, παρά να το προσπαθήσεις.

«Απομακρυνόμαστε από τις ρίζες μας»

Ο ΤΖΟΡΤΖ ΠΕΛΕΚΑΝΟΣ, όπως και ο ομότεχνός του Τζέφρυ Ευγενίδης ή η ποιήτρια Ελένη Σικελιανός (δισέγγονη του ποιητή), είναι χαρακτηριστικές περιπτώσεις Ελληνοαμερικανών συγγραφέων που έχουν πλήρως αφομοιωθεί στην αμερικανική κοινωνία. Ο Πελεκάνος χρησιμοποιεί Ελληνοαμερικανούς πρωταγωνιστές σε επτά από τα 18 μυθιστορήματά του (Νικ Στέφανος, Ντιμίτρι Καρας, Αλεξ Πάπας, Σπίρο Λούκας κ.ά.), όμως αρνείται να διαιωνίσει τα στερεότυπα των γραφικών Ελληνοαμερικανών, όπως τους είδαμε στη δημοφιλή ταινία «Γάμος α λα ελληνικά» (της Νία Βαρντάλος), που είναι ανεβασμένοι στο βάθρο της αγνότητας. Ο πλέον πρόσφατος ήρωάς του, ο Λούκας, φοράει σταυρούδακι στον λαιμό, με μπλε χάντρα για το μάτι, ωστόσο η βασική κουλτούρα του είναι αμερικανική. Αλλωστε σε όλα τα βιβλία του Πελεκάνος, η αμερικανική ποπ κουλτούρα στη μουσική, στο σινεμά, στο ντύσιμο, στα γούστα κ.ο.κ. είναι πανταχού παρούσα.

INFO: Ο George Pelecanos έρχεται στην Αθήνα καλεσμένος της Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών. Την Πέμπτη 4 Δεκεμβρίου, στις 19.00 θα συζητήσει στη Στέγη με τη Μαριλένα Αστραπέλου. Και την Παρασκευή 5 Δεκεμβρίου θα βρίσκεται στον Ιανό 18.00 με 20.00 για να υπογράψει το νέο του μυθιστόρημα «Το δίδυμο», που μόλις κυκλοφόρησε στα ελληνικά από τις εκδόσεις Πατάκι.

Το παραδέχεται στη γραπτή συνέντευξή του, ο Πελεκάνος, ότι «όσο περνούν τα χρόνια και οι γενιές διαδέχονται η μία την άλλη, είναι φυσικό να απομακρυνόμαστε από τις ρίζες μας». Όπως εξηγεί, «ο πατέρας μου γεννήθηκε στην Ελλάδα κι εγώ έζησα με τους παππούδες μου που ήσαν μετανάστες από τη Σπάρτη, οπότε είχα ζωντανή σχέση με την ελληνική κουλτούρα. Τα παιδιά μου και τα παιδιά των φίλων μου δεν είχαν αυτή την εμπειρία, αν και πρέπει να πω ότι ορισμένα την αναζητήσαν και την αγάγιασαν. Όμως η Ουάσινγκτον δεν είναι Νέα Υόρκη. Εδώ ο μόνος συνδεδειγμένος κρίκος με την ελληνική κουλτούρα είναι η εκκλησία που λειτουργεί ως τόπος συνάντησης. Εάν δεν πηγαίνεις εκεί, ο δεσμός τείνει να χαλαρώσει».

Παραμένει παρ' όλα αυτά εντυπωσιακό ότι ο Πελεκάνος κατάφερε να γίνει σταρ σε μια χώρα με υπερηληθυσμό συγγραφέων αστυνομικής λογοτεχνίας. Δεν είναι τυχαίο, όσο κι αν ακούγεται κάπως υπερβολικό, ότι ο μετρ του τρόμου, Στίβεν Κινγκ, τον έχει χαρακτηρίσει τον «μεγαλύτερο ίσως εν ζωή συγγραφέα αστυνομικών ιστοριών στην Αμερική». «Στα μέρη μας, εδώ, προσπαθείς να φυτέψεις τη σημαία σου στην πόλη όπου γεννήθηκες», δηλώνει στην «Εφ.Συν.» «Εγώ δεν ανήκω στους μεγαμπεστσελερίστες συγγραφείς των ΗΠΑ, όμως έχω καταφέρει να εδραιωθώ ως ο χρονικογράφος της Πολιτείας της Ουάσινγκτον. Αυτή είναι η υπογραφή μου. Κι ο στόχος μου είναι να μείνω στο παιχνίδι προσπαθώντας να γράφω καλά μυθιστορήματα που να αντέχουν στο τεστ του χρόνου. Σε αντίθεση με άλλους, εγώ πιστεύω στην παραδοσιακή εκδοτική δραστηριότητα. Παράλληλα, όμως, θα εξακολουθήσω να αναλαμβάνω παραγωγές και σεναρία για την τηλεόραση και για τον κινηματογράφο, για όσο καιρό με θέλουν. Μου αρέσει να ασχολούμαι και με τα δύο».

«Περίεργο» σε τούτη τη χώρα

κατάσταση. Έχει έναν ικανό δικηγόρο, είναι καλά ντυμένος, οι γονείς στο δικαστήριο. Αυτό το παιδί θα συμβαίνουν συνεχώς. Η ζωή φεται, ενώ στον άλλον δίνεται μια μη της ίδιας κατάστασης είναι όσα ανθρώπους της Γουόλ Στριτ που κατομύρια. Αυτοί είναι οι πραγματικοί και δεν πρόκειται να περάσουν φυλακή. Να ποιο είναι το αντίθετο

με την πρόσφατη απόφαση που έδωσε στις ΗΠΑ, να μην παραπεμνεί ο λευκός αστυφύλακας που

πυροβόλησε 12 φορές και σκότωσε τον έφηβο Αφροαμερικανό Μάικλ Μπράουν;

Παρά τα όσα λένε επισήμως, η αλήθεια είναι ότι δεν υπάρχει μεγάλη διαφορά ανάμεσα στο τι σημαίνει να είσαι μαύρος στις ΗΠΑ πριν 30 ή 40 χρόνια και στο τι σημαίνει σήμερα. Συμβαίνει να το ξέρω πολύ καλά, επειδή έχω δυο γιους μαύρους, κι έχω δει ότι όλη τη ζωή τους μέχρι τώρα, ο νόμος τους αντιμετωπίζει με διαφορετικά μέτρα και σταθμά. Ακούς φυσικά πολλούς να λένε «δεν ξέρεις τι έγινε εκείνη τη μέρα του Αυγούστου στο Φέργκιουσον». Αληθές. Υπάρχουν αλληλοσυγκρουόμενες μαρτυρίες, υπάρχει η μαρτυρία του αστυφύλακα Ουίλσον, όχι όμως και του Μπράουν αφού είναι νεκρός. Αρα, κανείς δεν

γνωρίζει τι «συνέβη». Γι' αυτό χρειάζονται οι δίκες: για να ρίχνουν φως στα γεγονότα. Υπάρχει ωστόσο ένα αδιαμφισβήτητο γεγονός: ότι ο Μάικλ Μπράουν ήταν άοπλος όταν δέχτηκε τα αλλεπάλληλα πυρά του Ουίλσον. Όμως κάθε σκοτωμός άοπλου ανθρώπου είναι άδικος, οπότε θα έπρεπε τουλάχιστον να απαγγελθούν κατηγορίες στον Ουίλσον, ώστε να πάει σε δίκη. Όλα δείχνουν ότι ο εισαγγελέας υπονόμεισε επίτηδες τη διαδικασία. Αλλά και εδώ, ανεξάρτητα από το τι έγινε μεταξύ Ουίλσον και Μπράουν, έχουμε μια αδικία που δεν συγχωρείται... και δεν εκπλήσσει κανέναν. Ναίαιαι, η μαύρη κοινότητα έχει, λέει, εξοργιστεί. Όλοι οι Αμερικανοί θα έπρεπε να έχουν εξοργιστεί. Αφού όλων οι ζωές μετράνε, έτσι δεν είπαμε; Να, όμως που, όπως αποδεικνύεται για ακόμη μια φορά σε τούτη τη χώρα, κάποιιοι άνθρωποι μετράνε λιγότερο από άλλους...